

## **Gastvrijheid: Werk verzetten en ontvankelijk zijn**

Overweging 21 juli 2019, Theo Brock (Genesis 18,1-10a; Lucas 10,38-42)

Gastvrijheid staat hoog in het vaandel van nomaden zoals Abraham, want het komt niet elke dag voor dat reizigers voor je tent staan. In het Midden-Oosten wordt van een gastheer verwacht dat hij reizigers, ook als het wildvreemden zijn, beschermt en hulp en voedsel aanbiedt. Gastvrijheid kan tot kunst verheven worden wanneer iedere gast als een uniek mens wordt gezien, die niet alleen welkom is maar die ook oprechte aandacht krijgt. Gastvrijheid is dan de kunst om mensen zich als gelijken welkom te laten voelen.

Abraham is in de Joodse traditie het grote voorbeeld van hoe men zich als een warme, gastvrije gastheer moet opstellen. In de eerste lezing van vandaag ontvangt Abraham drie vreemdelingen. Hij laat meteen water voor hen brengen, geeft ze een plaats in de schaduw van de boom en zet hen een vorstelijk maal voor. Door een hedendaagse bril bekeken zou je Abraham misschien kunnen verwijten dat hij te veel eer opstrijkt, want hij laat zijn vrouw en knechten bijna alles doen. Maar toch, terwijl zijn gasten de maaltijd gebruiken, blijft Abraham bij het gezelschap staan. Zo kan hij als gastheer direct reageren, als zijn gasten iets nodig hebben.

De gastvrijheid die Abraham voor vreemdelingen en reizigers aan de dag legt, is in onze cultuur en samenleving minder vanzelfsprekend. Het zou voor ons een hele opgave zijn om alle bezoekers die Nijmegen aandoen, thuis te trakteren op een voedzame maaltijd en een plaats om te overnachten. Dat wordt dan ook niet van ons gevraagd. Daar hebben we hotels en de middenstand voor. Maar toch, als het om gastvrijheid gaat, spreekt de Bijbel klare taal: we worden niet alleen uitgedaagd zorg te dragen voor minderbedeelden, maar ook iedere welwillende medemens die op ons pad komt met respect en oprechte aandacht te bejegenen.

Het verhaal van de gastvrije Abraham laat ons ook zien dat God incognito langs kan komen. Binnen de Joods-christelijke traditie is het gastvrij ontvangen en opvangen van medemensen synoniem aan het gastvrij ontvangen van God. Met andere woorden, Gods geest is herkenbaar in mensen als zij zich daadwerkelijk betrokken voelen met de ander en de buitenwereld. Als het een knusse boel wordt achter gesloten deuren, dan is het niet Gods Geest die er werkzaam is.

Ontvankelijk zijn voor de passie, beweegredenen en gezichtspunten van de ander kan overigens zeker zo belangrijk zijn dan het aanbieden van een vorstelijke maaltijd. Dat leert ons de evangelielezing van vandaag. De evangelielezing heeft ons kennis laten maken met twee gastvrouwen, Martha en Maria. Deze twee zussen hebben ieder hun eigen aandachtspunten wat het in praktijk brengen van gastvrijheid betreft. Martha is druk in de weer met het verzorgen van de maaltijd voor Jezus en zijn gevolg. Ze is op en top gastvrouw voor de grote meester die ze met alle eegards wil ontvangen in haar huis. Maar bij de drijfveren van Martha lijkt het ook vaak op 'moeten'. Bij Maria lijken de rollen omgekeerd, die is meer bezig met 'ont-moeten'. Zij heeft een luisterend oor en neemt vol overgave de bezielende woorden van Jezus in zich op. Ze zit dan ook als een leerling aan zijn voeten. Maria ontvangt, zij is te gast bij haar leraar. In het evangelieverhaal vertegenwoordigt Martha materiële gastvrijheid, gekenmerkt door het aanbieden van huis, haard, eten en drinken. Maria vertegenwoordigt de geestelijke gastvrijheid: anderen welkom heten in je hart en dat is luisteren en ontvankelijk zijn voor de gedachten en beweegredenen van de ander.

In het evangelieverhaal stoort de bezige Martha zich aan het in haar ogen passieve gedrag van Maria en beklagt zich hierover. Op een vriendelijk plagende manier, dat blijkt uit de gemoedelijke dubbele aanhef - *Martha, Martha* - laat Jezus merken dat hij de houding van haar zus niet afkeurt. Jezus antwoordt dat de luisterende en lerende Maria het beste deel gekozen heeft van zijn bezoek aan hun huis. Let wel, er staat dus niet dat met haar zorgzame dadendrang, Martha iets verkeerd gekozen heeft. Jezus keurt het niet af om als gast gevoed en gelaafd te worden, maar Hij wil zelf ook de kans krijgen voedsel te zijn voor wie Hij ontmoet.

De evangelist Lucas wil ons duidelijk maken dat actie en bezinning beide nodig zijn om Gods Koninkrijk te realiseren. Niet voor niets staat in het evangelie van Lucas het verhaal van het bezoek aan Martha en Maria tussen het verhaal van de barmhartige Samaritaan, dat vorige zondag gelezen is, en de vraag van de leerlingen aan Jezus om hen te leren bidden, dat komende zondag centraal zal staan. In het leven en in de boodschap van Jezus vinden we dus aandacht voor zowel actie als bezinning. Als volgelingen van Jezus worden we dus ook uitgedaagd hieraan op een evenwichtige manier aandacht te schenken.

In het korte evangelieverhaal van vandaag kunnen we misschien ook een spanningsboog binnen onze eigen geloofsgemeenschap herkennen. Wat is voor de Antonius van Padua-gemeenschap belangrijker: woorden of daden, studie of praktijk, meditatie of diaconie? Voor een herkenbare spiritualiteit van onze Antonius van Padua-gemeenschap is het belangrijk bewust te worden en bewust te zijn van wat ons bezielt en wat ons geeft betekenis geeft. We kunnen hierbij denken aan vragen zoals:

- Beleven we onze zondagsvieringen telkens weer als een spiritueel moment waarop we het woord van de Heer gastvrij in ons hart ontvangen, of is het een uitgehold ritueel geworden dat herijkt moet worden?
- Staan we als Antonius van Padua-gemeenschap open voor samenwerking met de Boskapel en andere locaties van de Stafanus-parochie, of ligt de focus meer op het investeren in eigen kring?
- Draagt diaconie voldoende bij aan de spiritualiteit van de Antonius van Padua-gemeenschap, of moeten we meer investeren in de verbinding tussen diaconale en meditatieve activiteiten, zodat hieruit nieuwe energie kan ontstaan?

Met andere woorden, en de evangelielezing van vandaag indachtig, hoe kunnen we de band tussen de Martha's en Maria's binnen onze geloofsgemeenschap versterken? Welbeschouwd, we hebben ze allebei nodig, want gezegend zijn de mensen die elkaar aanvullen, corrigeren en helpen. De lezingen van vandaag maken duidelijk dat een evenwichtige aandacht voor diaconie en bezinning onze aandacht verdient. Bij diaconie gaat het om delen en geven, bij bezinning om verwonderen en ontvangen. Ik wens ons allen hierbij veel succes.